

Kirjallinen kysymys KK 194/2015 vp

Hanna Halmeenpää vihr ym.

Kirjallinen kysymys Fortum Oyj:n ja Outokumpu Oyj:n omistajaohjauksesta Fennovoima Oy:n hankkeessa

Eduskunnan puhemiehelle

Valtion osin omistama energiayhtiö Fortum Oyj ja teräsyhtiö Outokumpu Oyj ovat lisänneet omistustaan Fennovoima Oy:n ydinvoimahankkeesta. Fennovoima Oy:n pääosakkaat ovat venäläinen valtionkorporaatio Rosatom/RAOS Voima (34 %) ja Voimaosakeyhtiö SF (60 %), jonka alle kotimaiset ja eurooppalaiset omistajatahot ovat ryhmittäytyneet. Mukaan tähän omistajajoukkoon on uutena tullut nyt myös Rakennusliike SRV Oy, joka tekee yhteistyötä Euroopan unionin pakotelistalla olevan venäläisen Sberbankin kanssa. Samaan aikaan hankkeesta pyrkii aktiivisesti vetäytymään suomalaisia toimijoita, kuten Kesko, Valio ja Kuopion kaupunki.

Fortum, jonka enemmistöomistaja valtio on 50,76 %:n osuudella, ilmoitti 5.8.2015 solmineensa rahoitussitoumuksen Fennovoiman Pyhäjoen ydinvoimahankkeeseen. Fortumin omistusosuus on 6,6 %. Pörsstitiedotteessaan 5.8.2015 Fortum ilmoitti, että "ydinvoiman rakentaminen täysin uudelle paikkakunnalle ei ole ollut tavoitteenamme, koska meillä on Loviisassa kaksi omaa ydinvoimayksikköä ja Fortum omistaa osuudet Olkiluodon yksiköistä, mutta näin Fennovoima-hankkeessa päästään eteenpäin valtioneuvoston hankkeelle asettaman aikataulun puitteissa". Monet talous- ja energiasektorin tahot tulkitsivat lausunnon osoittavan, että Fortum osallistuu vastahakoisesti Fennovoima-hankkeeseen vain kuuliaisuudesta valtioneuvoston ilmaiseman, käytännössä pakottavan tahdon, edessä.

Vielä 24.6.2015 Fortum ilmoitti pörsstitiedotteessaan Venäjällä tavoittelemiensa yritysjärjestelyjen olevan edellytys Fennovoima-osakkuudelle: "Fortum neuvottelee venäläisen alueellisen energiayhtiö TGC-1:n uudelleenjärjestelystä. Neuvotteluissa ei kuitenkaan ole päästy tuloksiin, jotka mahdollistaisivat Fortumin päätöksen osallistua Fennovoiman ydinvoimahankkeeseen". Energiayhtiö TGC-1:n ja Fortumin väliset omistuksen uudelleenjärjestelyt eivät ole toteutuneet edelleenkään.

Fennovoiman suurin yksittäinen kotimainen osakas on Outokumpu, jonka suurin omistaja on valtio, 26,91 %:n osuudella. Outokumpu on viime vuosina ollut taloudellisissa vaikeuksissa, ja valtion sijoitusyhtiö Solidium on tukenut Outokummun liiketoimintaa vuonna 2012 314 miljoonan euron ostoilla ja vuonna 2013 203 miljoonan euron ostoilla; yhteensä siis peräkkäisinä vuosina 517 miljoonalla eurolla. Subventio tarkoitettiin tuolloin ensisijassa perusterästeollisuuden ja suomalaisen työllisyyden tukemiseen, Outokummun perusliiketoimintaan. Omistajaohjauksesta vastannut ministeri Pekka Haavisto sanoi 1.12.2013 Helsingin Sanomissa, että valtion suuri omistus Outokummusta ei ole ihannetilanne. "Se arvioitiin nyt parhaaksi vaihtoehdoksi yhtiön kannalta",

Kirjallinen kysymys KK 194/2015 vp

Haavisto totesi ja arvioi tuolloin, että valtion omistusta voitaisiin keventää, kunhan yhtiö pääsisi taas jaloilleen.

Outokummun talousvaikeudet ovat kuitenkin jatkuneet: yhtiö totesi pörssitiedotteessaan 25.9.2014 seuraavaa: "Outokumpu arvioi kolmannen neljänneksen toimitusmäärien olevan noin 10 % pienemmät kuin toisella neljänneksellä". Vuotta myöhemmin 22.9.2015 Outokumpu antoi tulosvaroituksen, joka syventää yrityksen ahdinkoa: "Yhtiö arvioi kolmannen neljänneksen toimitusmäärien olevan noin 10 % edelliskvartaalia pienemmät ja operatiivisen tappion odotetaan syvenevän toisesta neljänneksestä." Liiketoimintansa kannattavuuden kanssa kamppaileva Outokumpu on kuitenkin samaan aikaan lisännyt omistusosuuttaan Fennovoimassa, sillä 5.8.2015 ilmoitetun mukaan Outokummun Fennovoima-osakkuus kasvoi 12,31 %:sta 14,1 %:iin.

Hallitus ja elinkeinoministeri Rehn ovat kiistäneet käyttäneensä Fennovoimaan liittyvää, ydinvoimalahanketta tukevaa omistajaohjausta Outokumpuun ja Fortumiin nähden. Lehtitietojen mukaan (IL 17.9.2015) varsinkin Fortumiin kohdistuva ohjaus on ollut voimakasta, ja joka tapauksessa on ilmeistä, että Fortumin osallistuminen Fennovoimaan on ristiriidassa yrityksen aikaisemmin julkistamien tavoitteiden kanssa.

Edellä olevan perusteella ja eduskunnan työjärjestyksen 27 §:ään viitaten esitämme asianomaisen ministerin vastattavaksi seuraavan kysymyksen:

Onko Fortum Oyj:n kanssa käyty omistusohjauksellisia neuvotteluja siitä, onko Fortumin osallisuus Fennovoima Oy:ssä liiketaloudellisesti kannattavaa, omistajia hyödyttävää ja Fortumin strategian mukaista,

onko Outokumpu Oyj:n kanssa käyty omistusohjauksellisia neuvotteluja siitä, onko Solidiumin vuosina 2012—2013 yhtiöön kohdistama yli 500 miljoonan euron subventio kohdentunut perusterästeollisuuden ja työllisyyden tukemiseen vai onko tätä tukea sijoitettu Fennovoima Oy:n osakkeisiin,

näkeekö hallitus Fennovoiman 60 %:n kotimaisen omistuksen täyttyvän nykyisellä osakaskokouksella, josta useat ovat ilmoittaneet, etteivät aio jatkossa rahoittaa hanketta ja ovat pyrkineet aktiivisesti irti omistuksistaan Voimaosakeyhtiö SF:ssä,

onko ehtojen mukaiseen kotimaisen omistuksen osuuteen luettavissa sellainen osakas, joka saa rahoitusta liiketoimiinsa venäläisistä pankeista, kuten EU:n pakotelistalla olevasta Sperbankista ja

onko valtioneuvosto tietoinen keskusteluista, joissa Venäjän valtio tai venäläiset suuret yhtiöt, kuten Rosatom, olisivat taivuttaneet Fortumia osallistumaan Fennovoiman ydinvoimalahankkeeseen käyttäen Fortumin laajoja energiaomistuksia Venäjällä?

Kirjallinen kysymys KK 194/2015 vp

Helsingissä 29.9.2015

Hanna Halmeenpää vihr
Outi Alanko-Kahiluoto vihr
Ville Niinistö vihr
Krista Mikkonen vihr
Olli-Poika Parviainen vihr
Johanna Karimäki vihr
Ozan Yanar vihr
Touko Aalto vihr
Antero Vartia vihr
Jani Toivola vihr
Jyrki Kasvi vihr
Emma Kari vihr
Pekka Haavisto vihr
Heli Järvinen vihr
Satu Hassi vihr